

Áttekintés

Az intermodális teherszállítmányozás összehasonlító értékelése

Overview

Benchmarking Intermodal Freight Transport

**Az Áttekintések az OECD kiadványok kivonatos fordításai.
Az Online Könyvesboltban (www.oecd.org/bookshop) díjmentesen állnak
rendelkezésre.**

Ez az Áttekintés nem hivatalos OECD fordítás.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) folyamatos kötelezettséget vállalt a teherfuvarozással kapcsolatos szállítványozás kutatása irányában. A Közúti Szállítás és az Intermodális Összeköttetések Kutatási Programjának (RTR) három fő eleme van az 1998-tól 2000-ig terjedő időszakra nézve:

- Multimodális szállítványozási stratégiák.
- Gazdasági teljesítmény, a szállítványozás infrastruktúrája és irányítása.
- Fenntartható fejlődés

Az RTR Irányító Bizottság létrehozta az Intermodális Teherszállítványozási Tanácsadó Csoportot az alábbi négy téma kivizsgálása céljára:

- Az intermodális szállítványozás intézményes vonatkozásai.
- A benchmarking és a rendszer teljesítményének fokmérői.
- Gazdasági és pénzügyi eszközök.
- Nemzetközi teherszállítási folyosó fejlesztése.

A fenti témák mindegyike egymást követően kerül feldolgozásra. Az intézményes szempontok tárgyában végzett munka elkészült, és annak végkövetkeztetései az OECD (2001) *Intermodális teherszállítványozás: intézményes szempontok* című publikációban szerepelnek.

A „benchmarking” tárgyában végzett munka figyelme összességében a különböző fuvarozási módok, ezek kombinációi és határterületei relatív hatékonyságának összehasonlítására irányul. A kormányzati politika szerepvállalói (a fuvarozási iparág résztvevőivel és a logisztikai szolgáltatókkal egyetemben) érdekeltek a szállítványozási rendszerek hatékonyságában (beleértve az időt, a költségeket és a megbízhatóságot), biztonságában és fenntarthatóságában, bár ez náluk összetettebb szinten jelentkezik, mint a privát szektor esetében. A Munkacsoportot felkérték az intermodális szállítványozás jövőképeinek kidolgozására és a megfelelő benchmarkok megállapítására, melyek a különböző módok, ezek kombinációi és az intermodális átrakás relatív hatékonyságának kiértékelésére használhatók, valamint, hogy állapítsa meg a hatékonyság hiányának azon forrásait, melyek a szállítási mód választásához hozzájárulhatnak.

A projekt eredeti célkitűzésével összhangban, a benchmarking elemzés ezenfelül arra is törekszik, hogy lehetséges politikai irányvonalakat tárjon fel a kormányok számára, az intermodális szállítványozási hatékonyság gátló tényezőinek felderítése céljára, mely felöleli

az intézményes szempontokat, a technológiát, beleértve az intelligens fuvarozási rendszerek (ITS) és az infrastruktúra szerepét.

Ennek megfelelően, a fő figyelem a szervezési szempontokra irányul, a kormányzati politika nézőpontjából, és nem az iparág szereplőinek teljesítményére.

A végkövetkeztetéseket a rendszer teljesítményének javítására szolgáló útmutatásként, és nem keretszabályozásként kell szemlélni.

E jelentés az alábbi feladatok végeredményeit összegzi, minden olyan tagország közreműködésével, mely a Munkacsoporttal kapcsolatban volt. :

- A benchmarkingra és a rendelkezésre álló adatokra vonatkozó tanulmányok áttekintése
- A tagországokban használatos benchmarkok elemzése a módok, azok kombinációi, valamint a módok határterületein található kikötők és célállomások teljesítményének kiértékelése céljából..
- A tagországok által a főbb szállítási folyosókra és árucikkekre jelenleg alkalmazott benchmarkok elemzése.
- A tagországokban hozzáférhető benchmarking tanulmányok rövid összefoglalása.
- A benchmarking metodológiák összefoglalása.

Mind a négy tanulmány, melyet a Tanácsadó Csoport végzett, az alábbi definíciót használja az intermodális szállítványozás alapvető leírására:

Az intermodális jelleg (intermodalizmus) legalább két különböző szállítványozási mód integrált használatát jelenti háztól házig terjedő fuvarozási láncban.

Bár az intermodalizmus fogalma minden olyan teherszállítvány-mozgást felölel, mely kettő vagy több szállítványozási módot foglal magában, a jelen tanulmány figyelme főként a nem ömlesztett és konténeres szállítványra irányult.

Áttekintés

A globális piacnak integrált, intermodális, egyszeri fuvarleveles szállítványozási láncra van szüksége. Ezen kihívás kezelése során fontos mozzanat annak kiértékelése, melyik mód vagy módkombináció a legjobb. A benchmarking olyan eszköz, mely segíthet e kérdés megválaszolásában.

A teljesítménykülönbségek egy adott ország szállítványozási szektorán belüli különféle módok, illetve különböző országok szállítványozási rendszerei között azt sugallják, hogy számottevő lehetőség van a fejlesztésre. A folyamatosan zajló technológiai előrelépések és az intézményes megközelítések változásai biztosítják, hogy ez a lehetőség is állandóan tovább formálódik. A szállítványozási szektort a folyamatos gazdasági, környezeti és politikai (rendszerint az államháztartás formájában) nyomások befolyásolják és alakítják, melyek arra irányulnak, hogy megvalósítsa fejlődési lehetőségeit.

A benchmarkingot olyan eszközként ismerték fel, mely a szállítványozási szektor potenciális fejlesztéseinek azonosítására szolgál. Célja, hogy javítsa a teljesítményt azáltal, hogy azonosítja a legjobb teljesítményt és legjobb gyakorlatokat, elemzi a különbségek okait, és potenciális változtatásokat sugall, melyeket a döntéshozók megvalósíthatnak.

Ezen erőfeszítések döntéshozói vagy célcsoportjai közé tartoznak a politikacsinálók, az infrastruktúra- és létesítménykezelő személyek, a fuvaroztatók és a szállítványozók. Ezen célcsoportok mindegyike egyedi, de ugyanakkor lényeges alkotórésze a teljes, integrált szállítványozási rendszernek. Ennek megfelelően, mindegyik célcsoportnak megvan a saját indítéka a benchmarkinghoz hasonló eszközök alkalmazására, hogy azonosítsa a szállítványozási szektor fejlesztési lehetőségeit.

Tanulságok

A meglévő benchmarking vizsgálatok elemzése megmutatta, hogy különböző benchmarking módszereket használnak különböző célokra. A kiválasztott módszerek függenek az érdekeltektől és a benchmarking feladat lefolytatásához vezető céljaiktól, mivel a különböző célok különböző mutatókat igényelnek.

A kormányok az országos szállítványozási és intermodális politikáért felelősek. A politikacsinálók tudni szeretnék, hogy helyes-e az irány, amely mentén haladnak, és politikai irányvonalaiuk hogyan befolyásolják az intermodális közlekedés fejlődését, és hogyan szerepelnek más országokkal összehasonlítva. Ezen megfontolások közé tartozik a gazdasági növekedés támogatása, a nemzeti fuvarozó vállalatok versenyhelyzetének elősegítése a globális piacon, javított hatékonyság, mely költségsökkenéshez vezet, valamint a környezetvédelmi és társadalmi költségek csökkenése.

A létesítmények, mint például a célállomások és egyéb infrastrukturális eszközök működtetőinek célja, hogy a lehető leghatékonyabban működjenek. A benchmarking lehetőséget kínál, hogy összehasonlítsák a működésük hatékonyságát, szolgáltatási szintjét és költségeit egyéb működtetők hasonló szolgáltatásaival országos és nemzetközi szinten.

A fuvaroztatók a különböző szállítványozási módok relatív teljesítményeire alapozva választanak. Az olyan tényezők, mint a költség, a szállítási idő, a megbízhatóság és a kínált szolgáltatások befolyásolják a választásaikat. Az összehasonlító elemzés lehetővé teszi számukra, hogy megalapozott döntéseket hozzanak szükségleteik és elsődleges szempontjaik figyelembe vételével.

A szállítványozóknak tudniuk kell, hogyan viszonyul a teljesítményük a többi szállítványozó céghez. A globális versenyképesség és a környezeti és társadalmi aggodalmak okozta nyomás korszakában, a vállalatok egyre inkább érdekelték abban, hogy az elismert „legjobb gyakorlatokat” felismerjék, átvegyék és alkalmazzák.

A benchmarking feladatok végzése során két okból kifolyólag is körültekintően kell eljárni, amikor következtetéseket vonnak le ezen felhasználásokból. Egyrészt, mind az ellátási láncok, mind a szállítványozási irányelvek és a szállítványozási igény egyéb hajtóerői közötti kölcsönhatások egyre komplexebbek, másrészt, a releváns és összehasonlítható adatok hozzáférhetősége korlátozott.

Az intermodális szállítványozást magukban foglaló globális ellátási láncok hosszabbak, komplexebbek, és – jellegükből fakadóan – drágábbak. Egy „éppen időben szállítást” biztosító környezetben az összes érdekelt szándéka, hogy azonosítsa a hatékonyabb és produktívabb megközelítéseket a szállítási költségek csökkentésére és a hatékonyság javítását gátló tényezők kiküszöbölésére. Az összehasonlító elemzés és a legjobb gyakorlatok azonosítása e cél elérésének egyik eszköze.

A szállítványozási benchmarkingnak figyelembe kell vennie a szállítványozási politika, valamint a szállítványozási kereslet és kínálat közötti egyéb hajtóerők komplexitását és kölcsönhatását. Ez egy komplex forgatókönyv, még akkor is, ha az elemzés nemzeti és egyéni

modális szituációkra korlátozódik. Amikor nemzetközi viszonyításban foglalkoznak az intermodális szállítmányozással, a kölcsönhatások komplexitása lényegesen megnő.

A benchmarking vizsgálatok érvényességi körét korlátozza az adatok hozzáférhetősége, különösen pedig azon adatoké, melyek mértékadóak azon létesítményeken vagy módokon keresztül, melyekre nézve az összehasonlító elemzést végzik. A politikacsinálóknek és egyéb döntéshozóknak biztosítaniuk kell, hogy egy benchmarking feladatból levont következtetések tükrözzék az információ és az alkalmazott megközelítés korlátozottságát.

A meglévő benchmarking vizsgálatok elemzése megmutatta, hogy a benchmarking metodológiák teljes kifejlesztése még várat magára. E metodológiák tényleges alkalmazása kísérleti szakaszában van, különösen a holisztikus ellátási láncok teljesítményének benchmarking vizsgálata vonatkozásában, az ellátási láncolatok komplexitása és az adatok hozzáférhetőségének korlátozottsága miatt.

A meglévő vizsgálatok azt is megmutatják, hogy számos mérési probléma vár megoldásra. Az adatok hozzáférhetőségének korlátozottsága mellett, az összesített benchmarking eredmények, melyeket gyakran használnak az ilyen vizsgálatok során, félrevezetőek lehetnek, mivel bizonyos fontos tényezők változásait elfedheti az összesítő eljárás.

Biztató volt azon eredmény, miszerint a fontosabb érdekeltek részvételével lefolytatott benchmarking feladatok sikeres példának tekinthetők.

Ajánlások

Az intermodális tevékenységekre vonatkozó benchmarking számos nehézsége közül az egyik, hogy az intermodális szállítványozási lánc határai nincsenek világosan megszabva. Azoknak a politikacsinálókknak, akik a benchmarkingot eszközként kívánják használni, biztosítaniuk kell, hogy a feladat céljai és érvényességi köre világosan meg legyenek határozva. Ez segít annak biztosításában, hogy a következtetések, és a jövőbeli politika kialakítása, helyesen tükrözzék a benchmarking feladat valóságos eredményét.

A mutatók kiválasztása döntő fontosságú a benchmarking feladatok szempontjából. A politikacsinálókknak biztosítaniuk kell, hogy a feladat céljaihoz és érvényességi köréhez legmegfelelőbb mutatókat használják, ugyanakkor az adatok hozzáférhetőségét és megbízhatóságát is figyelembe kell venni.

Az intermodális szállítványozási láncolatokra vonatkozó benchmarking komplex jellege miatt, a fuvaroztatók körében végzett felmérések értékes bepillantást nyújthatnak az ilyen rendszerek általános teljesítményébe azáltal, hogy azonosítják, „melyek a legfontosabb szempontok a fuvaroztató számára”. E „szempontok” szerint végzett benchmarking, melynek célja, hogy felmérje a szállítványozási láncokon átnyúló relatív teljesítményt, segítheti a szállítványozási politika fejlődését azáltal, hogy lerakja a teljesítményjavítás alapjait.

A benchmarking azon számos eszköz egyike, mely a szállítványozási és intermodális politikai irányvonalak kialakítása során használható. A szállítványozási politika és a többi, a szállítványozási szolgáltatások keresletét és kínálatát befolyásoló hajtóerő közötti kölcsönhatások komplexitását is ismerni, érteni kell, valamint számításba kell venni.

A benchmarking feladatok gyakran akkor a leghatékonyabbak, amikor hasonló tevékenységeket vetnek össze (például a bakdaru működését két kikötőben). A benchmarking akkor is sikeres lehet, amikor hasonló, nagyobb méretű tevékenységeket vetnek össze (például az I. osztályú vasúti teherszállítást kettő vagy több országban). Fontos megjegyezni, hogy amikor összesített mutatókat használnak, mint például tonnakilométert vagy fizető utaskilométert, számos mikroszintű mutató létezik, mely az összesített mutatót alkotja. Nem biztos, hogy a metodológia meg tudja válaszolni, hogyan lehet legjobban javítani azon elemek mikroszintű teljesítményét, melyek egy intermodális láncot alkotnak.

A hatékonyság érdekében, a benchmarkingnak az összehasonlító elemzés várható eredményeire kell koncentrálnia. A teljesítmény javítása érdekében, hangsúlyt kell helyezni arra, „hogyan” kezeljék az alapvető különbségeket a „hazai” szervezet és „versenytársa” teljesítménye között. A saját teljesítményben bekövetkezett 10%-os elmozdulás lehet, hogy nem képes biztosítani a versenyképességet, amennyiben a hatékonysági szintek folyamatosan a piacon működő egyéb szervezetek által elért értékek alatt maradnak. Figyelmet kell fordítani a főbb teljesítménymutatók kiválasztására, melyekre nézve az adatok összegyűjthetők, s amelyek fontossággal bírnak a szervezet által felmutatott eredmények számára. A szállítványozási tevékenységekre vonatkozó benchmarking végzésekor fontos, hogy elsődleges érdekelteket vonjanak be a feladatba, mind a mutatók azonosítása, mind azon tényezők

elemzése során, melyek a teljesítmény hiányosságához hozzájárulnak, beleértve azokat, melyek kormányzati beavatkozást igényelnek.

A politikacsinálóknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a benchmarking feladat csak annyira jó, amennyire azon adatok minősége és hozzáférhetőség, melyekre alapul.

A kiadvány eredeti angol nyelvű változatának tartalomjegyzéke
(mellékletek, valamint a dobozok, táblázatok és grafikonok jegyzéke nélkül):

Vezetői összefoglaló

- 1. Bevezetés**
- 2. Az összehasonlító értékelés (benchmarking) kérdései**
- 3. A szállítmányozási lánc teljesítményértékelésének összehasonlítási alapjai**
- 4. Benchmarking módszerek fejlesztése a módszerek relatív hatékonyságának összehasonlítására**

Ez az *Áttekintés* az alábbi anyag kivonatos fordítása:
Benchmarking Intermodal Freight Transport
Transport intermodal de marchandises: Une évaluation comparative
© 2002, OECD.

A kiadvány az OECD párizsi központjától (2, rue André-Pascal, 75775 Paris Cedex 16, FRANCE) és a www.oecd.org/bookshop címen vásárolható meg.

Az *Áttekintések* díjmentesen állnak rendelkezésre az OECD Online Könyvesboltban www.oecd.org/bookshop.

Az *Áttekintések* készítését a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság jogi és fordítási csoportja végzi.

email: rights@oecd.org
Fax: +33 1 45 24 13 91

© OECD 2003

Ez az *Áttekintés* abban az esetben reprodukálható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.